VALTIOVARAINMINISTERIÖ

7.11.2016

Eduskunta
Lakivaliokunta

Viite: Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 31.10.2016 U-kirjelmästä (57/2012 vp) koskien direktiiviehdotusta unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (unionipetosdirektiivi)

Valtiovarainministeriön lausunto

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön kirjallista asiantuntijalausuntoa unionipetosdirektiivistä annettuun valtioneuvoston jatkokirjelmään. Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Valtiovarainministeriö suhtautuu yleisellä tasolla myönteisesti direktiivin tavoitteeseen pyrkiä yhtenäistämään unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevat rikosoikeudelliset säännökset. Valtiovarainministeriö yhtyy myös siihen Suomen kannassa ilmaistuun näkemykseen, että on tärkeää suojata EU:n taloudellisia etuja yhtä tehokkaasti kuin jäsenvaltioiden kansallisia taloudellisia etuja. Myös valtiovarainministeriö tukee pyrkimyksiä ratkaista vielä avoinna olevat asiat kaikille hyväksyttävän kompromissin saavuttamiseksi.

Suomen kanta arvonlisäveropetoksia koskevaan kysymykseen

Valtiovarainministeriön näkemys ALV-kysymyksen osalta on asian valmistelun aikana vastannut neuvoston yleisnäkemystä, jonka mukaan arvonlisäveroa koskevat petokset olisi jätettävä unionipetosdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Asiassa on kuitenkin otettava huomioon Unionin tuomioistuimen Taricco -tuomion vaikutukset. Näin ollen valtiovarainministeriö ollut valmis keskustelemaan kompromissiratkaisusta, jossa myös ALV-petostapaukset tulisivat direktiivin soveltamisalan piiriin tietyin edellytyksin.

Valtiovarainministeriö on valmistelun aikana selkeästi korostanut sitä, että direktiivin soveltamisala tulisi määritellä ja rajata vain rajat ylittäviin ja vakaviin ALV-petoksiin. Lisäksi jäsenvaltioilla tulee jatkossakin olla mahdollisuus soveltaa ALV-petoksiin rikosoikeudellisten seuraamusten lisäksi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisia hallinnollisia seuraamuksia. Direktiivillä ei myöskään tulisi puuttua kansallisen verohallinnon toimivaltaan ja tehtäviin. Näissä puitteissa valtiovarainministeriö on ollut valmis tukemaan pyrkimyksiä kompromissiratkaisun löytämiseksi muiden jäsenvaltioiden ja Euroopan parlamentin kanssa. Viimeisin puheenjohtajan kompromissiteksti on kehittynyt näiden kysymysten osalta myönteiseen suuntaan.

Unionipetosdirektiiviehdotuksen käsittelyyn ja käsittelyaikatauluun vaikuttaa lisäksi direktiivin yhteys neuvotteluihin Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisesta. EPPO:n aineellisen toimivallan on tarkoitus määräytyä unionipetosdirektiivin perusteella. EPPO:n sekä kansallisten viranomaisten hallinnollisen taakan minimoimisen kannaltakin on tärkeää, että unionipetosdirektiivin soveltamisala rajataan ALV-petosten osalta vain vakaviin, rajat ylittäviin tapauksiin.

Kuten jatkokirjelmässä on korostettu, merkittävimpänä erona aikaisempiin tekstiehdotuksiin nyt käsiteltävässä kompromissiehdotuksessa on se, että kansalliset ALV-tulot ja niitä koskevat petokset sisältyisivät direktiivin soveltamisalaan. Ehdotusta on kuitenkin tältä osin rajoitettu niin, että direktiivi kattaisi vain sellaiset ALV-petokset, jotka koskisivat vähintään kahta jäsenvaltiota ja joista aiheutuisi vähintään 10 miljoonan euron vahinko.

Valtiovarainministeriö toteaa, että edellä mainittu puheenjohtajan viimeisimpään kompromissiehdotukseen sisältyvä ALV-petosten 10 miljoonan kynnysarvo saattaa osoittautua vaikeaksi hyväksyä Euroopan parlamentille. Valtiovarainministeriön näkökulmasta kyseinen raja ei ole direktiivin soveltamisalaan sisällytettävien ALV-petosten määrittelyn ja rajaamisen kannalta ehdoton kriteeri, vaan Suomi voi hyväksyä myös tätä alemman kynnysarvon, jolla direktiivin soveltamisala rajataan merkittäviin, rajat ylittäviin ALV-petoksiin.

Taloudelliset vaikutukset

U-kirjelmän mukaan direktiivistä aiheutuu vain vähäisiä vaikutuksia esitutkinta- ja syyttäjäviranomaisten ja tuomioistuinten toimintaan, koska lähes kaikki ehdotuksen rangaistavaksi säädettävät teot on jo nykyisin Suomen lainsäädännössä säädetty rangaistaviksi. Valtiovarainministeriö huomauttaa, että jatkotyössä on tärkeää arvioida kansalliset menovaikutukset (kuten mm. mahdolliset it-järjestelmien muutostyöt, tietojen vaihdosta syntyvät lisämenot) sekä hyödyt valtiontalouteen. Mahdolliset muutokset on toteutettava valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa. Raportoinnin osalta direktiivin artiklan 18 (2) mukaisten jäsenmaan raportointivelvoitteiden toimeenpanoon liittyen olisi huolehdittava kansallisesti siitä, että työnjako eri viranomaisten välillä on selkeää ja koordinoitua. Päällekkäisiä rakenteita ei tule luoda ja olemassa olevia raportointijärjestelmiä on hyödynnettävä mahdollisimman paljon.

Kuten edellä on viitattu, unionipetosdirektiiviehdotus vaikuttaa myös Euroopan syyttäjänvirastoa (EPPO) koskevan asetuksen sisältöön ja EPPO:a koskeviin taloudellisiin vaikutuksiin. Suomessa on alustavasti arvioitu, että EPPO:sta voisi olla saatavissa lisäarvoa nimenomaan vakavien rajat ylittävien ALV-petosten esitutkinta- ja syyttämistoiminnassa. Komission alustavassa arviossa Euroopan syyttäjäviraston kustannuksista ja hyödyistä[1] on arvioitu ALV-petosten hyödyksi arvioitu merkittävä osa EPPO:n hyödyistä. Tosin

[1] Non paper from Commission services on initial estimates of a Cost and Benefits analysis of the European Public Prosecutor's Office, lokakuu 2016

arvio on tehty 2 milj. euron raja-arvon olettamalla, joten 10 milj. euron soveltamisalan raja-arvolla hyöty jäänee huomattavasti pienemmäksi. EPPO:n toiminnan tehokkuuden ja nettohyötyjen varmistamiseksi toimivalta tulisi olla riittävän laaja, huomioiden kuitenkin se millaisia kansallisia kustannusvaikutuksia toimivallan laajuus synnyttää.

Taulukko 1 Komission alustava arvio Euroopan syyttäjäviraston kustannuksista ja hyödyistä[2]

Costs / benefits **(in EUR mio.)**	Year				
	2019	2020	2021	2022	2023
Staff	7.259	11.844	14.834	16.943	16.943
Buildings (including ICT and utility costs)	1.494	2.241	2.988	2.988	2.988
Operational expenditure	3.058	4.803	6.796	6.796	6.796
Total costs	**11.811**	**18.888**	**24.618**	**26.727**	**26.727**
Benefits					
Ordinary PIF fraud (incl. Customs duties)[1]	204	208	291	328	362
VAT fraud (threshold EUR 2 mio.)[2]	...	...	2 310	2 880	3 120
Total benefits[3]	**204**	**208**	**2 601**	**3 208**	**3 482**
Net Benefits[4] (in Mio EUR)	**192**	**189**	**2576**	**3181**	**3455**

Direktiivin soveltamisalaan sisällytettäväksi ehdotettujen ALV-petosten osalta on syytä huomioida, että EU:n omien varojen järjestelmän, mukaan lukien ALV-tulot, uudistamista tarkastellaan osana EU:n rahoituskehyksiä vuoden 2020 jälkeen koskevia neuvotteluita. Rahoituskehysneuvottelut käynnistyvät komission julkistettua tulevaa kautta koskevat ehdotuksensa vuoden 2018 alkuun mennessä. ALV-tulon säilyminen osana EU:n talousarvion rahoitusjärjestelmää on riippuvainen omia varoja koskevien neuvotteluiden lopputuloksesta.

Lisätiedot
Neuvotteleva virkamies Jere Lumme p. 02955 30041 *(verotus ja tullirikostorjunta*)
Erityisasiantuntija Tuula Karjalainen p. 02955 30553 *(verotus*)
Neuvotteleva virkamies Niina Puolusmäki p. 02955 30454 (*taloudelliset vaikutukset*)
Neuvotteleva virkamies Toni Tiala, p 02955 30361 (*taloudelliset vaikutukset*)
etunimi.sukunimi@vm.fi

[2] Non paper from Commission services on initial estimates of a Cost and Benefits analysis of the European Public Prosecutor's Office, lokakuu 2016